

SOBRE EL DEBAT ENTRE L'ESTÈTICA I L'ÈTICA. Resposta als comentaris que n'ha fet el Doctor Josep Muntañola.

D'antuvi li he d'agrair que els continguts del meu text l'hagin empès a fer-ne una resposta crítica. Tot seguit, li he de dir que, en el fons, no estem tan lluny com pot semblar a primera vista, per bé que hi hagi algun punt de no coincidència. Procuraré afegir algunes explicacions complementàries per evidenciar d'una manera més clara el que jo pretenia exposar.

L'equiparació que faig en el text de referència entre les formes artístiques i les matemàtiques, demana unes matisacions i explicacions complementàries. Aquestes darreres són formes que les podem considerar com a pures (de cap manera idees platòniques, les qual no són formes sinó la realitat més pregona). Els continguts matemàtics, per ells mateixos, no afecten la sensibilitat, ni provoquen conseqüències positives o negatives sinó quan se'ls utilitza. Per la seva banda, les formes artístiques són unes composicions de colors, de figures, d'objectes concrets, que tenen, inevitablement, uns efectes immediats pel fet que provoquen sensacions perceptives de bellesa, de rebuig, de plaer o del que sigui. Voldria afegir que l'arquitectura i l'urbanisme tenen unes característiques que les destaquen de la resta de disciplines artístiques. Contenen dimensions estètiques, i per això tradicionalment se les situa entre el conjunt de les arts, però, a més, tenen una realitat objectual, la qual cosa els proporciona una influència sobre l'activitat humana immediata, directa i, podríem dir, coercitiva.

Crec que és evident que les creacions artístiques es fan sempre en un context social determinat, del qual en formen part tant els creadors com els consumidors. També crec que, dins aquest context social, s'atorguen a les formes artístiques funcions de tipus ètic, polític, econòmic o altres. En això hi participen tots els qui es relacionen amb la creació i el consum d'obres d'art. Per a mi no hi ha, per exemple, ni un art nazi, ni soviètic, ni conservador, ni progressista. El que sí que passa és que els règims totalitaris decideixen que una determinada tendència artística sigui la que formi part de llurs ideologies inhumanes, sense que les obres i les realitzacions en tinguin la culpa per elles mateixes. En un altre context ètic, però de forma similar, es considera que és progressista trencar amb les tradicions clàssiques, o simplement, amb les formes anteriors, com feien les avantguardes de la primera meitat del segle XX.

En definitiva, el que penso sobre el tema té a veure amb la condició humana: "els homes només són homes entre els homes". Les normes morals que estudia l'ètica corresponen a la vida social. Per tant, pel que fa a l'art, les creacions només adquireixen qualitats ètiques en ser situades en la col·lectivitat al servei d'uns interessos concrets o d'unes determinades formes de pensament.

Jordi Bèrrio